

LEXIKOLOGIE 4

Onomaziologie

- pojmenovací akt - proces nominace
- jméno nemá přímý vztah k objektu - zprostředkováno pojmem, obecným myšlenkovým zpracováním
- tzv. pojmenovací slovní druhy: substantiva, adjektiva, slovesa, adverbia
- substantiva: konkrétní x abstraktní, apelativa x propria
- změny slovní zásoby způsobují
  - * faktory mimojazykové
  - * faktory psychické
  - * faktory jazykové
- vznik nových pojmenování
  - * tvoření slov
  - * tvoření víceslovných pojmenování
  - * přejímání slov
  - * sémaziologicko-onomaziologická derivace - sémantické tvoření, nepřímá nominace

Přejímání slov

- z vrstev národního jazyka, z jiných jazyků
- internacionalismy - mezinárodně srozumitelné jednotky latinského nebo řeckého původu, příp. vytvořené z latinských či řeckých slovních základů
- kalky - doslovné překlady cizího vzoru:
  - * slovotvorné (lat. *benedicere* → *blahořečit*)
  - * frazeologické (něm. *im Bilde sein* → *být v obraze*)
  - * sémantické (angl. *mouse* → *myš* – u počítače)
- v češtině výrazy z latiny, řečtiny, němčiny, francouzštiny, italštiny, angličtiny, ruštiny, polštiny, slovenštiny, srbochorvatštiny, ale i z turečtiny, arabštiny, hindštiny, čínštiny, z indiánských jazyků - přejímky přímé x zprostředkované
- zapojení do systému češtiny
  - * lexikální jednotky citátové, např. *science fiction*
  - * lexikální jednotky částečně přizpůsobené, např. *jazz/ džez*
  - * lexikální jednotky zdomácnělé, např. *škola*

Termíny

- význam pevně definovaný, jednoznačný, bez expresivních rysů, neovlivnitelný kontextem
- komise pro normalizaci
- determinologizace - průnik do běžného jazyka, ztráta terminologického charakteru